

Sbírka soudních rozhodnutí

ROZSUDEK SOUDNÍHO DVORA (pátého senátu)

12. listopadu 2015 *

„Řízení o předběžné otázce — Články 34 SFEU a 110 SFEU — Směrnice 94/62/ES — Článek 1 odst. 1 a články 7 a 15 — Prodej na dálku a přeprava alkoholických nápojů z jiného členského státu — Spotřební daň z některých nápojových obalů — Osvobození od daně v případě zapojení obalů do systému zálohování a zpětného odběru — Články 34 SFEU, 36 SFEU a 37 SFEU — Požadavek povolení k maloobchodnímu prodeji alkoholických nápojů — Monopol na maloobchodní prodej alkoholických nápojů — Odůvodnění — Ochrana zdraví“

Ve věci C-198/14,

jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Helsingin hovioikeus (odvolací soud v Helsinkách, Finsko) ze dne 16. dubna 2014, došlým Soudnímu dvoru dne 22. dubna 2014, v řízení

Valev Visnapuu

proti

Kihlakunnansyyttäjä,

Suomen valtio – Tullihallitus,

SOUDNÍ DVŮR (pátý senát),

ve složení T. von Danwitz, předseda čtvrtého senátu vykonávající funkci předsedy pátého senátu, D. Šváby, A. Rosas, E. Juhász a C. Vajda (zpravodaj), soudci,

generální advokát: Y. Bot,

vedoucí soudní kanceláře: I. Illéssy, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 29. dubna 2015,

s ohledem na vyjádření předložená:

- za V. Visnapuu P. Snellem, oikeustieteen kandidaatti,
- za finskou vládu S. Hartikainenem, jako zmocněncem,
- za švédskou vládu A. Falk a U. Persson, jako zmocněnkyněmi,
- za norskou vládu T. Skjeie a K. Nordland Hansen, jako zmocněnkyněmi,

* Jednací jazyk: finština.

— za Evropskou komisi G. Wilmsem, E. Sanfrutos Cano a I. Koskinenem, jako zmocněnci,
po vyslechnutí stanoviska generálního advokáta na jednání konaném dne 9. července 2015,
vydává tento

Rozsudek

- 1 Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce se týká výkladu článků 34 SFEU, 36 SFEU, 37 SFEU a 110 SFEU, jakož i čl. 1 odst. 1 a článků 7 a 15 směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/62/ES ze dne 20. prosince 1994 o obalech a obalových odpadech (Úř. věst. L 365, s. 10; Zvl. vyd. 13/13, s. 349).
- 2 Tato žádost byla předložena v rámci sporu mezi V. Visnapuu, jednajícím za společnost European Investment Group Oü (dále jen „EIG“), a Kihlakunnansyyttäjä (okresní státní zastupitelství), jehož předmětem je prodej na dálku a dodávání alkoholických nápojů finským spotřebitelům v rozporu s finskou právní úpravou týkající se zejména spotřební daně z některých nápojových obalů a maloobchodního prodeje alkoholických nápojů.

Právní rámec

Unijní právo

- 3 Podle čl. 1 odst. 1 směrnice 94/62 je účelem této směrnice harmonizovat vnitrostátní opatření týkající se nakládání s obaly a obalovými odpady, aby se zabránilo jakýmkoli jejich vlivům na životní prostředí všech členských států i třetích zemí anebo aby se tyto účinky zmenšily, a tím se dosáhlo vysoké úrovně ochrany životního prostředí, a dále, aby se zabezpečilo fungování vnitřního trhu, zabránilo se překážkám obchodu a omezování a narušování hospodářské soutěže v rámci Evropské unie.
- 4 Článek 2 odst. 1 uvedené směrnice uvádí, že se tato směrnice vztahuje na veškeré obaly, které jsou v Unii uváděny na trh, a na veškeré obalové odpady, ať již jsou užívány nebo uvolňovány na úrovni průmyslu, velkoobchodu, maloobchodu, kanceláří, služeb, domácností nebo na jakékoli jiné úrovni bez ohledu na použitý materiál.
- 5 Článek 3 bod 1 směrnice 94/62 definuje pojem „obaly“. První pododstavec zejména upřesňuje, že pro účely této směrnice se rozumí „obaly“ veškeré výrobky zhotovené z jakéhokoli materiálu jakékoli povahy, které mají být použity k pojmutí, ochraně, manipulaci, dodávce a k prezentaci zboží, od surovin až po hotové výrobky, od výrobce až po uživatele nebo spotřebitele.
- 6 Článek 7 směrnice 94/62, nadepsaný „Systémy zpětného odběru, sběru a využití“, stanoví:
„1. Za účelem plnění cílů stanovených touto směrnicí přijmou členské státy nezbytná opatření, aby zajistily vytvoření systémů pro:
a) zpětný odběr nebo sběr použitých obalů nebo obalových odpadů od spotřebitelů a jiných konečných uživatelů nebo z toků odpadů za účelem jejich usměrnění do nejvhodnějších alternativ nakládání s odpady,
b) opakované použití nebo využití, včetně recyklace obalů nebo sebraných obalových odpadů.

Tyto systémy musí být otevřeny účasti hospodářských subjektů ze zúčastněných odvětví a příslušných orgánů veřejné moci. Rovněž se musí vztahovat na dovážené výrobky za nediskriminačních podmínek, včetně podrobných provozních podmínek a veškerých tarifů stanovených pro přístup k těmto systémům, a musí být navrženy tak, aby v souladu se Smlouvou [o FEU] nezpůsobovaly překážky obchodu nebo narušování hospodářské soutěže.

2. Opatření podle odstavce 1 se stanou součástí politiky týkající se veškerých obalů a obalových odpadů a musí zejména brát v úvahu požadavky, které se týkají ochrany zdravého životního prostředí a zdraví spotřebitelů, bezpečnosti a hygieny, ochrany jakosti, pravosti a technických charakteristik zabaleného zboží a použitých materiálů, jakož i ochrany práv průmyslového a komerčního vlastnictví.“

- 7 Článek 15 směrnice 94/62, nadepsaný „Ekonomické nástroje“, zní následovně:

„V souladu s příslušnými ustanoveními Smlouvy zavede Rada ekonomické nástroje na podporu plnění cílů stanovených touto směrnicí. Pokud taková opatření nebudou existovat, mohou členské státy, v souladu se zásadami, jimiž se řídí politika [Unie] týkající se životního prostředí, mimo jiné se zásadou „znečišťovatel platí“, a se závazky vyplývajících ze Smlouvy, přijmout svá opatření k plnění uvedených cílů.“

Finské právo

Zákon o spotřební dani z některých nápojových obalů

- 8 Podle § 5 zákona č. 1037/2004 o spotřební dani z některých nápojových obalů (eräiden juomapakkausten valmisteverosta annettu laki, dále jen „zákon o spotřební dani z některých nápojových obalů“) činí tato daň 51 euro centů za litr balených výrobků.
- 9 Daňová povinnost ke spotřební dani z některých nápojových obalů je podle § 4 uvedeného zákona upravena zejména v zákoně č. 1469/1994 o spotřebních daních (valmisteverotuslaki, dále jen „zákon o spotřebních daních“).
- 10 Ustanovení § 6 zákona o spotřební dani z některých nápojových obalů osvobozuje od spotřební daně zejména nápojové obaly zapojené do účinného systému zpětného odběru. Pod „účinným systémem zpětného odběru“ je třeba chápat systém zálohování, v jehož rámci subjekt, který nápoje balí nebo dováží, sám nebo způsobem upraveným v zákoně č. 1072/1993 o odpadech (jätelaki, dále jen „zákon o odpadech“) nebo v příslušných právních předpisech platných pro provincii Ahvenanmaa (Finsko) zajišťuje opakované použití nebo recyklaci nápojových obalů tak, aby byl dotčený obal znovu použit nebo recyklován.

Zákon o spotřebních daních

- 11 Podle § 2 prvního pododstavce zákona o spotřebních daních, účinného v době rozhodné z hlediska skutkového stavu, se tento zákon vztahuje, není-li stanoveno jinak, na výběr spotřebních daní zejména z alkoholu a alkoholických nápojů.
- 12 Z ustanovení § 3 prvního pododstavce zákona o spotřebních daních vyplývá, že spotřební dani podléhají výrobky uvedené v § 2 tohoto zákona, které byly vyrobeny ve Finsku nebo dovezeny do Finska z jiného členského státu, jakož i výrobky dovezené ze třetích států.
- 13 Ustanovení § 10 prvního pododstavce zákona o spotřebních daních stanoví, že pokud při prodeji na dálku nebyl stanoven daňový zástupce, je prodejce povinen zaplatit za výrobky dovezené do Finska spotřební daň. Pokud jednotlivec nakupuje jinak než v rámci prodeje na dálku z jiného členského státu

výrobky, které do Finska přepraví jiný jednotlivec nebo podnikatel, dluží spotřební daň jednotlivec, ten, kdo se podílí na přepravě, nebo ten, kdo má ve Finsku výrobky v držbě. Pátý pododstavec téhož paragrafu stanoví, že v jiných případech, než které jsou popsány v tomto paragrafu, dluží spotřební daň každá osoba, která z obchodních nebo jiných důvodů přijme výrobky podléhající spotřební dani nebo je má v držbě a při jejich převzetí nebo získání věděla nebo musela rozumně vědět, že tyto výrobky nebyly ve Finsku řádně zdaněny.

- 14 Ustanovení § 7 bodu 6 zákona o spotřebních daních definuje prodej na dálku jako prodej, v jehož rámci jiná osoba než schválený skladovatel nebo zaregistrovaný či nezaregistrovaný subjekt nakoupí v jiném členském státě výrobky podléhající spotřební dani, které prodejce uskutečňující prodej na dálku nebo osoba jednající jeho jménem zašle nebo přímo dopraví z jiného členského státu. Bod 6 písm. a) tohoto paragrafu definuje prodejce uskutečňujícího prodej na dálku jako prodejce, který ve Finsku prodává výrobky ve smyslu uvedeného bodu 6.
- 15 Ustanovení § 9 zákona o spotřebních daních zejména stanoví, že každý nezaregistrovaný hospodářský subjekt a každá osoba povinná odvést daň ve smyslu § 10 čtvrtého pododstavce tohoto zákona, jakož i každý prodejce uskutečňující prodej na dálku, který ve Finsku nemá daňového zástupce, musí před vývozem výrobků z jiného členského státu do Finska deklarovat dotčené výrobky u celní správy uvedené v § 25 uvedeného zákona a musí poskytnout záruku za zaplacení spotřebních daní, kterými budou předmětné výrobky zatíženy.
- 16 Podle § 18 prvního pododstavce zákona o spotřebních daních jsou výrobky podléhající spotřební dani v jiném členském státě, které byly přivezeny jednotlivcem z jiného členského státu do Finska, osvobozeny od spotřební daně, pokud jsou určeny k osobní spotřebě tohoto jednotlivce.

Zákon o odpadech

- 17 V době rozhodné z hlediska skutkových okolností podléhalo zavedení systému účinného zpětného odběru nápojových obalů a účast na uvedeném systému zákonu o odpadech. Podle § 18g prvního pododstavce tohoto zákona může výrobce, například balírna nebo dovozce, splnit svoje povinnosti tím, že se spojí s jinými výrobci a hospodářskými subjekty a vytvoří jako seskupení výrobců sdružení nebo nadaci s vlastní právní subjektivitou, že se k takovému sdružení připojí nebo že s ním uzavře smlouvu.
- 18 Ustanovení § 18g druhého pododstavce zákona o odpadech stanoví, že povinnosti v rámci seskupení výrobců musí být spravedlivě rozděleny mezi výrobce a případně další hospodářské subjekty s přihlédnutím k povaze a rozsahu činností a takovým způsobem, aby nevytvářely překážky obchodu nebo narušování hospodářské soutěže. Seskupení výrobců přijme jako společníka, člena nebo smluvního partnera za stejných podmínek jako výrobce, kteří již patří do seskupení, každého nového výrobce, pro kterého by z důvodu jeho nevýznamné výroby nebo z jakéhokoli jiného důvodu bylo ekonomicky nerozumné samostatně zajišťovat opakované použití, využití nebo jakékoli jiné nakládání s odpady.

Zákon o alkoholu

- 19 Ustanovení § 1 zákona č. 1143/1994 o alkoholu (alkoholilaki, dále jen „zákon o alkoholu“) uvádí, že cílem tohoto zákona je předcházet negativním společenským, sociálním a zdravotním důsledkům látek obsahujících alkohol prostřednictvím regulace spotřeby alkoholu.

- 20 Podle § 8 zákona o alkoholu je bez zvláštního povolení povoleno dovážet alkoholické nápoje pro účely osobní spotřeby nebo pro obchodní či profesní účely; režim dovozu pro účely osobní spotřeby je přitom upřesněn v § 10 tohoto zákona. Ustanovení § 8 uvedeného zákona dále upřesňuje, že ten, kdo alkoholické nápoje používá pro obchodní či profesní účely, potřebuje pro svoji činnost zvláštní povolení k dovozu alkoholických nápojů podle tohoto zákona.
- 21 Pokud jde o dovoz alkoholických nápojů pro účely osobní spotřeby, která nepodléhá požadavku povolení, předkládající soud zdůrazňuje, že v různých pokynech a oznámeních finské orgány upřesnily, že pokud si jednotlivec objedná takovéto nápoje v zahraničí, musí na něj vlastnické právo k těmto nápojům nesporně přejít dříve, než jsou uvedené nápoje dovezeny. V této souvislosti se požaduje, aby objednatel dovezl alkoholické nápoje sám nebo aby zajistil jejich přepravu jinou třetí osobou, než je prodejce.
- 22 Ustanovení § 13 prvního pododstavce zákona o alkoholu stanoví, že kromě výjimek stanovených v § 14 tohoto zákona má státní společnost prodávající alkohol, nazvaná Alko Oy (dále jen „Alko“), monopol na maloobchodní prodej alkoholických nápojů.
- 23 Podle § 13 druhého pododstavce zákona o alkoholu má společnost Alko právo uskutečňovat maloobchodní prodej alkoholických nápojů uvedených v prvním pododstavci tohoto ustanovení pouze v orgány schváleném obchodě s alkoholickými nápoji, který je vhodný svým umístěním a umožňuje účinně vykonávat dohled.
- 24 Podle § 13 třetího pododstavce zákona o alkoholu může společnost Alko bez ohledu na ustanovení druhého pododstavce tohoto paragrafu uskutečňovat maloobchodní prodej alkoholických nápojů tak, že je zašle zákazníkovi nebo kupujícímu v souladu s ustanoveními stanovenými v dekretu.
- 25 Ustanovení § 14 zákona o alkoholu nicméně stanoví dvě výjimky z monopolu společnosti Alko na maloobchodní prodej alkoholických nápojů.
- 26 Ustanovení § 14 prvního pododstavce zákona o alkoholu stanoví, že alkoholické nápoje, které byly vyrobeny kvašením (fermentací) a obsahují nejvýše 4,7 % objemových ethanolu, může v maloobchodu kromě společnosti Alko prodávat každá osoba, která od příslušného orgánu získala povolení k maloobchodnímu prodeji.
- 27 Podle druhého pododstavce uvedeného § 14 může alkoholické nápoje, které byly vyrobeny kvašením (fermentací) a obsahují nejvýše 13 % objemových ethanolu, v rámci maloobchodu kromě společnosti Alko prodávat i každá osoba, které bylo za podmínek, které stanovilo ministerstvo sociálních věcí a zdravotnictví, příslušným orgánem vydáno povolení k výrobě dotčeného výrobku.
- 28 Třetí pododstavec § 14 stanoví, že povolení k maloobchodnímu prodeji alkoholických nápojů může být vydáno každé osobě, u níž se má za to, že splňuje nezbytné podmínky a disponuje požadovanou spolehlivostí.
- 29 Ustanovení § 14 čtvrtého pododstavce zákona o alkoholu upřesňuje, že maloobchodní prodej upravený v prvním a druhém pododstavci § 14 může být uskutečňován pouze na prodejním místě schváleném orgány, které splňuje podmínky týkající se umístění, prodejního místa a provozování a kde je prodej organizován způsobem umožňujícím účinně vykonávat dohled.

Spor v původním řízení a předběžné otázky

- 30 Společnost EIG, která má sídlo v Estonsku a je kontrolovaná V. Visnapuu, provozovala internetovou stránku „www.alkotaxi.eu“, prostřednictvím které si mohli finští rezidenti kupovat alkoholické nápoje různých značek s nízkým či vysokým obsahem alkoholu. Po zaplacení nákupu společnost EIG pro část svých zákazníků zajišťovala dodání do místa bydliště z Estonska do Finska.
- 31 Společnost EIG alkoholické nápoje, které dovážela, nedeklarovala finské celní správě, v důsledku čehož nedošlo k vyměření spotřební daně. EIG neurčila daňového zástupce ve smyslu § 7 sedmého pododstavce zákona o spotřebních daních, který by finské celní správě mohl zaplatit spotřební daň z výrobků, které byly odeslány do Finska. EIG rovněž nepodala celní prohlášení za odeslané výrobky a neposkytla žádnou záruku za zaplacení spotřebních daní před odesláním výrobků do Finska. Kromě toho EIG rovněž nezaplatila spotřební daň z některých nápojových obalů za jednotlivé obaly. Konečně, pokud jde o dodávání alkoholických nápojů po jejich dovozu kupujícím, EIG neměla žádné povolení k velkoobchodnímu ani maloobchodnímu prodeji ve smyslu § 8 zákona o alkoholu.
- 32 Na základě obžaloby, kterou podalo okresní státní zastupitelství, považoval Helsingin käräjäoikeus (soud prvního stupně v Helsinkách) za prokázanou skutečnost, že činnost společnosti EIG v době od 24. června do 18. srpna 2009 vedla k tomu, že v rámci dovozu 4 507,30 litrů piva, 1 499,40 litrů jablečného vína (cider), 238,70 litrů vína a 3 450,30 litrů lihovin do Finska nebyla vyměřena žádná spotřební daň. Neodvedená spotřební daň z alkoholických nápojů tedy celkově činila 23 144,89 eura a spotřební daň z některých nápojových obalů 5 233,52 eura; celková částka tedy představovala 28 378,40 eura.
- 33 Uvedený soud kromě toho konstatoval, že V. Visnapuu přepravil výše uvedená množství alkoholických nápojů z Estonska do Finska a že je prodal ve Finsku. Na základě toho odsoudil V. Visnapuu k podmíněnému trestu odnětí svobody v délce osmi měsíců za závažný daňový únik a za porušení zákona o alkoholu. Valevu Visnapuu byla rovněž uložena povinnost zaplatit finskému státu částku ve výši 28 378, 40 eura, která představuje neodvedenou daň, a úroky, jakož i povinnost nahradit náklady řízení.
- 34 V rámci svého odvolání k předkládajícímu soudu V. Visnapuu navrhuje ukončení trestního stíhání a zrušení povinnosti nahradit škodu a dále náhradu svých nákladů řízení zvýšených o úroky. Podpůrně navrhuje, aby byla Soudnímu dvoru předložena žádost o rozhodnutí o předběžné otázce.
- 35 Předkládající soud zdůrazňuje, že skutkový děj není v odvolání zpochybněn. Finští zákazníci si na internetové stránce společnosti EIG objednávali alkoholické nápoje a V. Visnapuu tyto nápoje jako zástupce společnosti EIG dodával části zákazníků tak, že je z Estonska dovezl do Finska, přestože neměl povolení podle § 8 prvního pododstavce zákona o alkoholu. Společnost EIG, která nezavedla systém recyklace nebo opakovaného použití nápojových obalů a která se k takovému systému nepřipojila, nedeklarovala alkoholické nápoje u celní správy při jejich dovozu, v důsledku čehož nebyla vyměřena spotřební daň. V rámci odvolacího řízení není rovněž zpochybněno, že V. Visnapuu dovezl uvedená množství alkoholických nápojů, která konstatoval Helsingin käräjäoikeus (soud prvního stupně v Helsinkách), a že se vyhnul daním uvedeným v rozsudku tohoto soudu.
- 36 Předkládající soud má za to, že použití vnitrostátní právní úpravy ve věci v původním řízení vyvolává řadu otázek souvisejících s unijním právem, které je možné rozdělit podle toho, zda se týkají právní úpravy spotřební daně z některých nápojových obalů nebo požadavku povolení k maloobchodnímu prodeji pro dovoz alkoholických nápojů za účelem jejich maloobchodního prodeje ve Finsku.

37 Za těchto podmínek se Helsingin hovioikeus (odvolací soud v Helsinkách) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Je přípustnost finské právní úpravy týkající se spotřební daně z některých nápojových obalů, podle níž je tato daň vybírána, pokud obal není zapojen do systému zpětného odběru, nutno posuzovat [podle] článku 110 SFEU, a nikoli podle článku 34 SFEU? V případě systému zpětného odběru se musí jednat o zálohový systém, v jehož rámci subjekt provádějící balení či dovozce nápojů sám nebo způsobem uvedeným ve finském zákoně o odpadech nebo v příslušných právních předpisech platných v provincii Ahvenanmaa [Finsko] zajišťuje opakované použití nebo recyklaci nápojových obalů tak, že je takový obal znovu použit nebo využit jako surovina.
- 2) V případě kladné odpovědi na první otázku: Je výše uvedená právní úprava v souladu s čl. 1 odst. 1 a články 7 a 15 směrnice 94/62 i při zohlednění článku 110 SFEU?
- 3) V případě záporné odpovědi na první otázku: Je výše uvedená právní úprava v souladu s čl. 1 odst. 1 a články 7 a 15 směrnice 94/62 i při zohlednění článku 34 SFEU?
- 4) V případě záporné odpovědi na třetí otázku: Musí být [výše uvedená] právní úprava považována za přípustnou podle článku 36 SFEU?
- 5) Lze požadavek, aby ten, kdo alkoholické nápoje používá pro obchodní účely nebo jinou hospodářskou činnost, musel mít pro svoji činnost související s dovozem alkoholických nápojů zvláštní povolení k maloobchodnímu prodeji, považovat v případě, že finský kupující zakoupí prostřednictvím internetu nebo jiným způsobem prodeje na dálku od prodejce působícího v jiném členském státě alkoholické nápoje, které tento prodejce dodá do Finska, za požadavek týkající se existence monopolu nebo za součást fungování monopolu, a že mu tedy nebrání ustanovení článku 34 SFEU, nýbrž že je ho nutno posuzovat s ohledem na článek 37 SFEU?
- 6) V případě kladné odpovědi na pátou otázku: Je požadavek povolení slučitelný s podmínkami pro státní monopoly obchodní povahy podle článku 37 SFEU?
- 7) V případě záporné odpovědi na pátou otázku a v případě, že je nutno na projednávaný případ použít článek 34 SFEU: Představuje finská právní úprava, podle níž je při objednávce alkoholických nápojů ze zahraničí prostřednictvím internetu nebo jiným způsobem prodeje na dálku dovozen dovoz nápojů pro vlastní spotřebu pouze tehdy, pokud tyto alkoholické nápoje do země doveze sám objednatel nebo na prodejci nezávislá třetí osoba, a podle níž je jinak pro dovoz na základě zákona o alkoholu vyžadováno povolení, množstevní omezení dovozu nebo opatření s rovnocenným účinkem, které je v rozporu s článkem 34 SFEU?
- 8) V případě kladné odpovědi na předchozí otázku: Lze předmětnou právní úpravu považovat za odůvodněnou a přiměřenou s ohledem na ochranu zdraví a lidského života?“

K předběžným otázkám

38 Je třeba odděleně zkoumat první až čtvrtou otázku, které se týkají právní úpravy spotřební daně z některých nápojových obalů, a pátou až osmou otázku, které se týkají požadavku povolení pro maloobchodní prodej pro dovoz alkoholických nápojů za účelem jejich maloobchodního prodeje ve Finsku.

K první až čtvrté otázce

- 39 Podstatou první až čtvrté otázky předkládajícího soudu je, zda musí být články 34 SFEU a 110 SFEU, jakož i čl. 1 odst. 1 a články 7 a 15 směrnice 94/62 vykládány v tom smyslu, že brání takové právní úpravě členského státu, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, která zavádí spotřební daň z některých nápojových obalů, avšak v případě zapojení těchto obalů do účinného systému zpětného odběru stanoví osvobození od daně.

K použitelnosti ustanovení Smlouvy

- 40 Vzhledem k tomu, že se první až čtvrtá otázka týká jak ustanovení směrnice 94/62, tak i ustanovení Smlouvy, je třeba připomenout, že podle ustálené judikatury musí být každé vnitrostátní opatření přijaté v oblasti, která byla na úrovni Unie plně harmonizována, posuzováno ve vztahu k ustanovením tohoto harmonizačního opatření, a nikoli ve vztahu k primárnímu právu (rozsudek UNIC a Uni.co.pel, C-95/14, EU:C:2015:492, bod 33 a citovaná judikatura).
- 41 V důsledku toho je nejprve nutno určit, zda harmonizace provedená v čl. 1 odst. 1 a člancích 7 a 15 směrnice 94/62 má takovouto úplnou povahu.
- 42 Za tímto účelem je povinností Soudního dvora vyložit tato ustanovení nejen s ohledem na jejich znění, ale rovněž s ohledem na jejich kontext a cíle sledované právní úpravou, jejíž jsou součástí (rozsudek UNIC a Uni.co.pel, C-95/14, EU:C:2015:492, bod 35 a citovaná judikatura).
- 43 Podle čl. 1 odst. 1 směrnice 94/62 je účelem této směrnice harmonizovat vnitrostátní opatření týkající se nakládání s obaly a obalovými odpady, aby se zabránilo jakýmkoli jejich vlivům na životní prostředí všech členských států i třetích zemí anebo aby se tyto účinky zmenšily, a tím se dosáhlo vysoké úrovně ochrany životního prostředí, a dále, aby se zabezpečilo fungování vnitřního trhu a zabránilo se překážkám obchodu a omezování a narušování hospodářské soutěže v rámci Unie.
- 44 Soudní dvůr již měl příležitost rozhodnout, že článek 5 směrnice 94/62 neprovádí úplnou harmonizaci vnitrostátních systémů určených k podpoře opakovaného použití obalů (v tomto smyslu viz rozsudky Radlberger Getränkegesellschaft a S. Spitz, C-309/02, EU:C:2004:799, bod 56, jakož i Komise v. Německo, C-463/01, EU:C:2004:797, bod 44). V této souvislosti Soudní dvůr zejména uvedl, že uvedený článek 5 umožňuje členským státům podporovat systémy opakovaného použití obalů pouze „v souladu se Smlouvou“ (viz rozsudky Radlberger Getränkegesellschaft a S. Spitz, C-309/02, EU:C:2004:799, bod 58, jakož i Komise v. Německo, C-463/01, EU:C:2004:797, bod 46).
- 45 Stejně tak čl. 7 odst. 1 druhý pododstavec směrnice 94/62 stanoví, že systémy zpětného odběru nebo sběru, jakož i systémy opakovaného použití nebo využití se musí vztahovat rovněž na dovážené výrobky za nediskriminačních podmínek, včetně podrobných provozních podmínek a veškerých tarifů stanovených pro přístup k těmto systémům, a musí být navrženy tak, aby „v souladu se Smlouvou“ nezpůsobovaly překážky obchodu nebo narušování hospodářské soutěže.
- 46 Stejně jako článek 5 směrnice 94/62 tedy ani článek 7 této směrnice neprovádí úplnou harmonizaci, ale odkazuje na příslušná ustanovení Smlouvy.
- 47 Pokud jde o článek 15 směrnice 94/62, tento článek neprovádí harmonizaci, nýbrž zmocňuje Radu k přijetí ekonomických nástrojů na podporu plnění cílů stanovených touto směrnicí, nebo pokud k tomu nedojde, členské státy k jednání „v souladu se [...] závazky vyplývajícími ze Smlouvy“. I toto ustanovení tedy požaduje použití příslušných ustanovení Smlouvy.

48 Z výše uvedeného vyplývá, že harmonizace provedená v čl. 1 odst. 1 a v člancích 7 a 15 směrnice 94/62 nemá úplnou povahu, jak zdůraznil generální advokát v bodě 75 svého stanoviska. V důsledku toho musí být vnitrostátní opatření, kterými se tyto články provádějí, posuzována nejen s ohledem na ustanovení této směrnice, ale i s ohledem na příslušná ustanovení primárního práva.

K použitelnosti článku 34 SFEU nebo článku 110 SFEU

49 Vzhledem k tomu, že vnitrostátní opatření, kterými se provádí čl. 1 odst. 1 a články 7 a 15 směrnice 94/62, musí být posuzována s ohledem na příslušná ustanovení primárního práva, je třeba určit, zda taková právní úprava, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, která zavádí spotřební daň z některých nápojových obalů, musí být posuzována s ohledem na článek 34 SFEU nebo na článek 110 SFEU. Valev Visnapuu, finská vláda a Evropská komise mají za to, že tato právní úprava musí být posuzována s ohledem na článek 110 SFEU.

50 Soudní dvůr opakovaně rozhodl, že rozsahy působnosti článků 34 SFEU a 110 SFEU se vzájemně vylučují. Z ustálené judikatury totiž vyplývá, že do rozsahu působnosti článku 34 SFEU nejsou zahrnuty překážky, na které se vztahují jiná zvláštní ustanovení, a že překážky daňové povahy, na které se vztahuje článek 110 SFEU, nespádají pod zákaz stanovený v článku 34 SFEU (viz zejména rozsudek Tatu, C-402/09, EU:C:2011:219, bod 33).

51 Finanční zátěž představuje vnitrostátní zdanění ve smyslu článku 110 SFEU, pokud je součástí obecného režimu vnitrostátních poplatků zatěžujících systematicky kategorie výrobků podle objektivních kritérií uplatňovaných nezávisle na původu nebo na místě určení výrobku (viz zejména rozsudky Koornstra, C-517/04, EU:C:2006:375, bod 16, jakož i Stadtgemeinde Frohnleiten a Gemeindebetriebe Frohnleiten, C-221/06, EU:C:2007:657, bod 31).

52 V projednávané věci z bodů 8 až 10 tohoto rozsudku vyplývá, že právní úprava dotčená ve věci v původním řízení stanoví spotřební daň z některých nápojových obalů ve výši 51 euro centů za litr baleného výrobku, ale že jsou od této spotřební daně osvobozeny nápojové obaly zapojené do účinného systému zpětného odběru.

53 Vzhledem k těmto charakteristickým znakům je třeba konstatovat, že spotřební daň dotčená ve věci v původním řízení je finanční zátěží, která je součástí obecného režimu vnitrostátního zdanění zatěžujícího systematicky určitou kategorii výrobků, a to nápojové obaly. V této souvislosti již měl Soudní dvůr příležitost rozhodnout, že odpady určené k odstranění musí být považovány za výrobky ve smyslu článku 110 SFEU (rozsudek Stadtgemeinde Frohnleiten a Gemeindebetriebe Frohnleiten, C-221/06, EU:C:2007:657, body 36 až 38). Spotřební daň z některých nápojových obalů proto musí být považována za daň, kterou jsou zatíženy výrobky ve smyslu tohoto ustanovení.

54 Z předkládacího rozhodnutí dále vyplývá, že touto spotřební daní jsou zatíženy nápojové obaly podle objektivních kritérií uplatňovaných nezávisle na jejich původu či místě určení. Touto spotřební daní jsou totiž zatíženy jak nápojové obaly původem z tuzemska, tak i dovážené nápojové obaly, pokud tyto obaly nebyly zapojeny do účinného systému zpětného odběru.

55 Z výše uvedeného vyplývá, že taková spotřební daň z některých nápojových obalů, o jakou se jedná ve věci v původním řízení, představuje vnitrostátní zdanění ve smyslu článku 110 SFEU. Vzhledem k judikatuře uvedené v bodě 50 tohoto rozsudku musí být takováto spotřební daň posuzována s ohledem na článek 110 SFEU, a nikoli s ohledem na článek 34 SFEU.

K výkladu článku 110 SFEU

- 56 Finská vláda a Komise mají za to, že právní úprava zavádějící spotřební daň z některých nápojových obalů dotčená ve věci v původním řízení je v souladu s článkem 110 SFEU. Naopak V. Visnapuu tvrdí, že tato právní úprava je diskriminační a v rozporu s článkem 110 SFEU, neboť prodejce provádějící svou činnost z jiného členského státu se v praxi nemůže zapojit do účinného systému zpětného odběru.
- 57 Podle čl. 110 prvního pododstavce SFEU členské státy nepodrobí přímo ani nepřímo výrobky jiných členských států jakémukoli vyššímu vnitrostátnímu zdanění než je to, jemuž jsou přímo nebo nepřímo podrobeny podobné výrobky domácí. Podle druhého pododstavce tohoto ustanovení členské státy nepodrobí výrobky jiných členských států vnitrostátnímu zdanění, které by poskytovalo nepřímou ochranu jiným výrobkům.
- 58 Ve věci v původním řízení z žádné skutečnosti obsažené ve spisu předloženém Soudnímu dvoru nevyplývá, že by zákon o spotřební dani z některých nápojových obalů dotčený ve věci v původním řízení poskytoval ve smyslu čl. 110 druhého pododstavce SFEU nepřímou ochranu jiným vnitrostátním výrobkům než nápojovým obalům. Posouzení Soudního dvora je tedy třeba omezit na první pododstavec tohoto článku a přezkoumat, zda zdanění touto spotřební daní, kterému jsou podrobeny dovážené nápojové obaly, je vyšší než zdanění, kterému jsou podrobeny nápojové obaly domácí.
- 59 Podle ustálené judikatury jde o porušení čl. 110 prvního pododstavce SFEU, pokud jsou zdanění, jemuž je podroben dovezený výrobek, a zdanění, jemuž je podroben podobný domácí výrobek, vypočtena odlišným způsobem a podle odlišných pravidel, která vedou, byť jen v některých případech, k vyššímu zdanění dovezeného výrobku. Na základě uvedeného ustanovení tedy spotřební daň nesmí zatěžovat výrobky pocházející z jiných členských států více než podobné výrobky domácí (rozsudek Brzeziński, C-313/05, EU:C:2007:33, bod 29 a citovaná judikatura).
- 60 Ve věci v původním řízení finská vláda a Komise správně uvádějí, že prvky zdanění spotřební daní z některých nápojových obalů, a to výše, základ daně a podmínky osvobození, jsou stanoveny stejným způsobem pro nápojové obaly pocházející z jiných členských států i pro podobné výrobky domácí. Jak zdůraznil generální advokát v bodech 79 a 80 svého stanoviska, nelze tedy v projednávané věci konstatovat přímou diskriminaci nápojových obalů pocházejících z jiných členských států ve smyslu čl. 110 prvního pododstavce SFEU.
- 61 Valev Visnapuu nicméně tvrdí, že podmínky stanovené pro získání nároku na osvobození od daně z důvodu zapojení nápojových obalů do účinného systému zpětného odběru jsou nepřímo diskriminační, neboť prodejce na dálku provozující internetový obchod z jiného členského státu ho nikdy nemůže získat.
- 62 Na podporu tohoto argumentu V. Visnapuu tvrdí, že zapojení do účinného systému zpětného odběru představuje pro prodejce na dálku provozujícího internetový obchod z jiného členského státu prohibitivní náklad zejména z důvodu povinnosti uvádět na nápojových obalech určité údaje a povinnosti poskytnout záruku a zaplatit účastnický poplatek. V. Visnapuu dodává, že vytvoření vlastního účinného systému zpětného odběru není pro malý podnik obchodující na internetu ekonomicky možná volba z důvodu fixních nákladů na chod takového systému.
- 63 V této souvislosti je třeba uvést, že obtíže, které uvádí V. Visnapuu, i pokud by se potvrdily, neprokazují rozdílné zacházení mezi nápojovými obaly pocházejícími z jiných členských států a podobnými domácími výrobky ve smyslu čl. 110 prvního pododstavce SFEU. Z takovýchto obtíží malého hospodářského subjektu provozujícího prodej na dálku při zapojení se do účinného systému zpětného odběru nebo při vytvoření takového systému totiž nelze vyvodit, že nápojové obaly

pocházející z jiných členských států jsou pro osvobození od daně stanovené v případě zapojení do takového systému méně způsobilé, a že tedy podléhají vyššímu zdanění než podobné výrobky domácí.

64 Kromě toho, jak na jednání uvedla finská vláda a jak v bodech 89 až 91 svého stanoviska uvedl generální advokát, takovéto obtíže jsou totožné pro malé hospodářské subjekty usazené ve Finsku i pro malé hospodářské subjekty usazené v jiném členském státě.

65 Z výše uvedeného vyplývá, že článek 110 SFEU nebrání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, která stanoví spotřební daň z některých nápojových obalů.

K výkladu čl. 1 odst. 1 a článků 7 a 15 směrnice 94/62

66 Předkládající soud se Soudního dvora rovněž dotazuje, zda čl. 1 odst. 1 a články 7 a 15 směrnice 94/62 brání takové vnitrostátní právní úpravě, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, která stanoví spotřební daň z některých nápojových obalů. Finská vláda a Komise tvrdí, že tato právní úprava je v souladu s ustanoveními směrnice 94/62.

67 Úvodem je třeba poukázat na to, že nápojové obaly jsou „obaly“ ve smyslu čl. 3 bodu 1 směrnice 94/62, a spadají proto podle čl. 2 odst. 1 této směrnice do její působnosti.

68 Soudní dvůr nicméně konstatuje, že žádné z ustanovení čl. 1 odst. 1 a článků 7 a 15 směrnice 94/62 nebrání takové právní úpravě, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, která stanoví spotřební daň z některých nápojových obalů.

69 Pokud jde zejména o čl. 7 odst. 1 druhý pododstavec směrnice 94/62, toto ustanovení požaduje, aby se systémy pro zpětný odběr, sběr, opakované použití nebo využití použitých obalů nebo obalových odpadů vztahovaly na dovážené výrobky za nediskriminačních podmínek a byly navrženy tak, aby v souladu se Smlouvou nezpůsobovaly překážky obchodu nebo narušování hospodářské soutěže.

70 Je však třeba uvést, že tato povinnost se týká fungování takových systémů, a nikoli takového režimu spotřební daně z některých nápojových obalů, o jaký se jedná ve věci v původním řízení, o kterém bylo již v bodě 63 tohoto rozsudku kromě toho konstatováno, že neznamena žádnou diskriminaci vůči nápojovým obalům pocházejícím z jiných členských států.

71 Kromě toho finská vláda v této souvislosti tvrdí, že podle § 18g druhého pododstavce zákona o odpadech musí být povinnosti v rámci seskupení výrobců spravedlivě rozděleny mezi výrobce a případně jiné hospodářské subjekty s přihlédnutím k povaze a rozsahu činností a takovým způsobem, aby nevytvářely překážky obchodu nebo narušování hospodářské soutěže. Toto ustanovení rovněž ukládá seskupením výrobců přijmout jako společníka, člena nebo smluvního partnera za stejných podmínek jako výrobce, kteří již patří do seskupení, každého nového výrobce, pro kterého by z důvodu jeho nevýznamné výroby nebo z jakéhokoli jiného důvodu bylo ekonomicky nerozumné samostatně zajišťovat opakované použití, využití nebo jakékoli jiné nakládání s odpady.

72 Pokud jde o článek 15 směrnice 94/62, ten umožňuje Radě zavést „ekonomické nástroje na podporu plnění cílů stanovených touto směrnicí“. Pokud opatření zavedená Radou nebudou existovat, umožňuje toto ustanovení členským státům „v souladu se zásadami, jimiž se řídí politika [Unie] týkající se životního prostředí, mimo jiné se zásadou „znečišťovatel platí“, a se závazky vyplývajícími ze Smlouvy, přijmout svá opatření k plnění uvedených cílů“.

73 Taková právní úprava, o jakou se jedná ve věci v původním řízení, která stanoví spotřební daň z některých nápojových obalů, může být považována za opatření, které bylo přijato členským státem a jehož účelem je plnění cílů stanovených směrnicí 94/62 ve smyslu článku 15 této směrnice. Jak totiž

potvrdila finská vláda, tato právní úprava pobízí hospodářské subjekty, aby se připojily k systému zpětného odběru nápojových obalů nebo vytvořily svůj vlastní systém zpětného odběru s cílem vyhnout se placení této spotřební daně.

- 74 Podle článku 15 směrnice 94/62 musí být takovéto opatření přijato v souladu se zásadami, jimiž se řídí politika Unie týkající se životního prostředí, mimo jiné se zásadou „znečišťovatel platí“, a se závazky vyplývajících ze Smlouvy. Finská vláda přitom na jednání správně upřesnila, že právní úprava dotčená v původním řízení provádí zásadu „znečišťovatel platí“, protože spotřební daň musí zaplatit hospodářské subjekty, které se nepřipojily k systému zpětného odběru nápojových obalů. Kromě toho již bylo konstatováno, že takováto právní úprava je v souladu s povinnostmi vyplývajících z článku 110 SFEU.
- 75 Z výše uvedeného vyplývá, že čl. 1 odst. 1 a články 7 a 15 směrnice 94/62 nebrání takové právní úpravě, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, která stanoví spotřební daň z některých nápojových obalů.
- 76 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na první až čtvrtou otázku odpovědět, že článek 110 SFEU, jakož i čl. 1 odst. 1 a články 7 a 15 směrnice 94/62 musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání takové právní úpravě členského státu, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, která zavádí spotřební daň z některých nápojových obalů, avšak v případě zapojení těchto obalů do účinného systému zpětného odběru stanoví osvobození od daně.

K páté až osmé otázce

- 77 Podstatou páté až osmé otázky předkládajícího soudu je, zda články 34 SFEU, 36 SFEU a 37 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že brání takové právní úpravě členského státu, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, podle níž se na prodejce usazeného v jiném členském státě vztahuje požadavek povolení k maloobchodnímu prodeji pro dovoz alkoholických nápojů za účelem jejich maloobchodního prodeje spotřebitelům s bydlištěm v prvním členském státě, pokud tento prodejce zajišťuje přepravu těchto nápojů nebo jejich přepravu svěří třetí osobě.

K použitelnosti článku 34 SFEU nebo článku 37 SFEU

- 78 Úvodem je třeba určit, zda požadavek povolení dotčený ve věci v původním řízení musí být posuzován s ohledem na článek 34 SFEU, nebo na článek 37 SFEU.
- 79 Za tímto účelem je třeba shrnout právní a skutkový kontext věci v původním řízení.
- 80 Ustanovení § 13 zákona o alkoholu zavádí monopol obchodní povahy, kterému bylo uděleno výlučné právo na maloobchodní prodej alkoholických nápojů ve Finsku. Tento monopol byl vyhrazen společnosti Alko.
- 81 Ustanovení § 14 zákona o alkoholu nicméně stanoví dvě výjimky z monopolu vyhrazeného společnosti Alko. Podle prvního pododstavce tohoto paragrafu může alkoholické nápoje, které byly vyrobeny kvašením (fermentací) a obsahují nejvýše 4,7 % objemových ethanolu, v maloobchodu kromě společnosti Alko prodávat každá osoba, která od příslušného orgánu získala povolení k maloobchodnímu prodeji. Podle druhého pododstavce uvedeného paragrafu může alkoholické nápoje, které byly vyrobeny kvašením (fermentací) a obsahují nejvýše 13 % objemových ethanolu, v rámci maloobchodu kromě společnosti Alko prodávat i každá osoba, které bylo za podmínek, které stanovilo ministerstvo sociálních věcí a zdravotnictví, příslušným orgánem vydáno povolení k výrobě dotčeného výrobku.

- 82 Podle § 8 zákona o alkoholu potřebuje každá osoba, která alkoholické nápoje používá pro obchodní či profesní účely, zvláštní povolení podle tohoto zákona pro dovoz alkoholických nápojů pro předmětnou činnost. Podle vyjádření finské vlády může zvláštní povolení uvedené v § 8 zákona o alkoholu spočívat zejména v povolení k maloobchodnímu prodeji podle § 14 prvního pododstavce tohoto zákona.
- 83 Pokud jde o věc v původním řízení, je nesporné, že ani EIG, ani V. Visnapuu neměli povolení k maloobchodnímu prodeji požadované podle § 8 a § 14 zákona o alkoholu pro dovoz alkoholických nápojů za účelem jejich maloobchodního prodeje spotřebitelům majícím bydliště ve Finsku.
- 84 Ve světle tohoto kontextu je třeba určit, zda požadavek povolení k maloobchodnímu prodeji pro dovoz alkoholických nápojů za účelem jejich maloobchodního prodeje spotřebitelům s bydlištěm ve Finsku, dotčený ve věci v původním řízení, musí být posuzován s ohledem na článek 34 SFEU, nebo na článek 37 SFEU.
- 85 Podle finské a norské vlády musí být režim monopolu zavedený § 13 zákona o alkoholu posuzován s ohledem na článek 37 SFEU, zatímco režimy týkající se povolení stanoveného v § 14 tohoto zákona musí posuzovány s ohledem na článek 34 SFEU. Švédská vláda a Komise mají za to, že požadavek povolení k maloobchodnímu prodeji dotčený ve věci v původním řízení musí být posuzován s ohledem na článek 37 SFEU, zatímco V. Visnapuu má za to, že musí být posuzován s ohledem na článek 34 SFEU.
- 86 Podle ustálené judikatury je třeba přezkoumat pravidla týkající se existence a fungování monopolu z hlediska ustanovení článku 37 SFEU, specificky použitelných na výkon výlučných práv státním monopolem obchodní povahy (rozsudky Rosengren a další, C-170/04, EU:C:2007:313, bod 17 a citovaná judikatura, a ANETT, C-456/10, EU:C:2012:241, bod 22 a citovaná judikatura).
- 87 Dopad ostatních ustanovení vnitrostátních právních předpisů, která jsou oddělitelná od fungování monopolu, ačkoliv na něj mají dopad, na obchod uvnitř Unie musí být naproti tomu přezkoumán z hlediska článku 34 SFEU (rozsudky Rosengren a další, C-170/04, EU:C:2007:313, bod 18 a citovaná judikatura, a ANETT, C-456/10, EU:C:2012:241, bod 23 a citovaná judikatura).
- 88 Na základě této judikatury je třeba ověřit, zda požadavek povolení k maloobchodnímu prodeji pro dovoz alkoholických nápojů za účelem jejich maloobchodního prodeje spotřebitelům s bydlištěm ve Finsku, který je předmětem páté až osmé předložené otázky, představuje pravidlo týkající se existence a fungování monopolu, nebo pravidlo, které je od fungování monopolu oddělitelné.
- 89 Zvláštní funkce svěřená monopolu § 13 zákona o alkoholu spočívá v tom, že mu bylo vyhrazeno výlučné právo na maloobchodní prodej alkoholických nápojů ve Finsku. Z výlučných práv společnosti Alko je však vyňat maloobchodní prodej dvou kategorií alkoholických nápojů, na který se vztahují výjimky stanovené v § 14 zákona o alkoholu a který může provádět každá osoba, která získala řádné povolení.
- 90 Z výše uvedeného vyplývá, že režim monopolu zavedený § 13 zákona o alkoholu musí být přezkoumán z hlediska článku 37 SFEU, neboť stanoví pravidla týkající se existence a fungování státního monopolu obchodní povahy.
- 91 Naproti tomu oba režimy povolení zavedené § 14 zákona o alkoholu neupravují fungování monopolu uděleného společnosti Alko nebo výkon jejich výlučných práv ve smyslu citované judikatury, protože stanoví právo pro jiné osoby než pro společnost Alko, které získaly řádné povolení, k maloobchodnímu prodeji některých kategorií alkoholických nápojů. V důsledku toho jsou oba tyto režimy povolení oddělitelné od fungování monopolu uděleného společnosti Alko a musí být přezkoumány z hlediska článku 34 SFEU, jak správně tvrdí finská a norská vláda.

- 92 Pátá až osmá otázka položená předkládajícím soudem se přitom výslovně týkají požadavku povolení k maloobchodnímu prodeji, kterému ve věci v původním řízení podléhá V. Visnapuu. Takovýto požadavek povolení nutně spadá pod § 14 zákona o alkoholu, a musí proto být přezkoumán z hlediska článku 34 SFEU, a nikoli z hlediska článku 37 SFEU.
- 93 Nicméně na základě skutkových zjištění uvedených v předkládacím rozhodnutí a shrnutých v bodě 32 tohoto rozsudku se zdá, že na některé alkoholické nápoje dovezené V. Visnapuu, zejména lihoviny, se dva režimy povolení stanovené v § 14 tohoto zákona nevztahovaly, a vztahoval se na ně proto samotný monopol na maloobchodní prodej udělený společnosti Alko podle § 13 tohoto zákona.
- 94 V této souvislosti je tedy třeba připomenout, že článek 37 SFEU ukládá upravit státní monopoly obchodní povahy tak, aby byla vyloučena jakákoli diskriminace mezi státními příslušníky členských států, pokud jde o podmínky nákupu a odbytu zboží, aniž by vyžadoval jejich úplné odstranění (rozsudky *Franzén*, C-189/95, EU:C:1997:504, bod 38 a citovaná judikatura, a *Hanner*, C-438/02, EU:C:2005:332, bod 34 a citovaná judikatura).
- 95 Článek 37 SFEU tedy vyžaduje, aby byly organizace a fungování monopolu upraveny tak, aby byla v podmínkách nákupu a odbytu zboží vyloučena jakákoli diskriminace mezi státními příslušníky členských států, a tím nebylo obchodování se zbožím pocházejícím z jiných členských států právně ani fakticky znevýhodněno v porovnání s tuzemským zbožím a nebyla narušena hospodářská soutěž mezi ekonomikami členských států (rozsudek *Franzén*, C-189/95, EU:C:1997:504, bod 40).
- 96 Vzhledem k tomu, že spis předložený Soudnímu dvoru neobsahuje v této souvislosti dostatek informací, přísluší předkládajícímu soudu ověřit, zda monopol na maloobchodní prodej alkoholických nápojů poskytnutý společnosti Alko na základě § 13 zákona o alkoholu splňuje výše uvedené podmínky.
- K existenci opatření s účinkem rovnocenným množstevním omezením dovozu ve smyslu článku 34 SFEU
- 97 S ohledem na výše uvedené je třeba přezkoumat, zda taková právní úprava členského státu, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, podle níž prodejce usazený v jiném členském státě podléhá požadavku povolení k maloobchodnímu prodeji pro dovoz alkoholických nápojů za účelem jejich maloobchodního prodeje spotřebitelům s bydlištěm v prvním členském státě, pokud tento prodejce zajišťuje přepravu těchto nápojů nebo jejich přepravu svěří třetí osobě, představuje opatření s účinkem rovnocenným množstevním omezením dovozu ve smyslu článku 34 SFEU.
- 98 Podle ustálené judikatury se zákaz opatření s účinkem rovnocenným množstevním omezením uvedený v článku 34 SFEU vztahuje na veškerou právní úpravu členských států, která by mohla, ať přímo, nebo nepřímo, skutečně, nebo potenciálně, narušit obchod mezi členskými státy (viz zejména rozsudky *Dassonville*, 8/74, EU:C:1974:82, bod 5, jakož i *Rosengren* a další, C-170/04, EU:C:2007:313, bod 32).
- 99 S ohledem na tuto judikaturu je třeba konstatovat, že takový požadavek povolení k maloobchodnímu prodeji pro dovoz alkoholických nápojů, o jaký se jedná ve věci v původním řízení, brání subjektům usazeným v jiných členských státech volně dovážet alkoholické nápoje do Finska za účelem jejich maloobchodního prodeje.
- 100 Příslušná ustanovení vnitrostátní právní úpravy ukládají zejména řadu podmínek pro získání povolení k maloobchodnímu prodeji dotčeného ve věci v původním řízení. Jednak § 14 třetí pododstavec zákona o alkoholu stanoví, že povolení k maloobchodnímu prodeji alkoholických nápojů může být vydáno každé osobě, u níž se má za to, že splňuje nezbytné podmínky a disponuje požadovanou spolehlivostí.

- 101 A jednak § 14 čtvrtý pododstavec zákona o alkoholu upřesňuje, že maloobchodní prodej upravený v prvním a druhém pododstavci § 14 může být prováděn pouze na prodejním místě schváleném orgány, které splňuje podmínky týkající se umístění, prodejního místa a provozování a kde je prodej organizován způsobem umožňujícím účinně vykonávat dohled.
- 102 Za těchto podmínek je požadavek povolení k maloobchodnímu prodeji pro dovoz alkoholických nápojů za účelem jejich maloobchodního prodeje finským spotřebitelům dotčený ve věci v původním řízení způsobilý narušit obchod mezi členskými státy ve smyslu citované judikatury v rozsahu, v němž brání subjektům usazeným v jiných členských státech volně dovážet alkoholické nápoje do Finska za účelem jejich maloobchodního prodeje.
- 103 Soudní dvůr sice rozhodl, že vnitrostátní právní předpisy, které omezují či zakazují některé způsoby prodeje a které jsou použitelné na všechny dotčené subjekty provozující svou činnost na vnitrostátním území a postihují stejným způsobem, právně i fakticky, uvádění tuzemských i zahraničních výrobků pocházejících z jiných členských států na trh, nemohou narušovat obchod mezi členskými státy ve smyslu judikatury zavedené rozsudkem Dassonville (8/74, EU:C:1974:82) (viz zejména rozsudky Keck a Mithouard, C-267/91 a C-268/91, EU:C:1993:905, bod 16, jakož i Ahokainen a Leppik, C-434/04, EU:C:2006:609, bod 19).
- 104 Nicméně požadavek povolení k maloobchodnímu prodeji dotčený ve věci v původním řízení nesplňuje první podmínku stanovenou Soudním dvorem v rozsudku Keck a Mithouard (C-267/91 a C-268/91, EU:C:1993:905, bod 16), podle níž se dotčená vnitrostátní ustanovení musí vztahovat na všechny dotyčné subjekty vykonávající svoji činnost na vnitrostátním území.
- 105 Pokud jde zaprvé o požadavek povolení k maloobchodnímu prodeji uvedený v § 14 prvním pododstavci zákona o alkoholu, Soudní dvůr konstatuje, že se tento požadavek nevztahuje na všechny dotyčné subjekty vykonávající svoji činnost na vnitrostátním území. Podle právní úpravy, a sice § 13 zákona o alkoholu, má totiž společnost Alko právo k maloobchodnímu prodeji všech druhů alkoholických nápojů, včetně těch, které jsou uvedeny v § 14 zákona o alkoholu. Společnost Alko tedy není povinna získat povolení k maloobchodnímu prodeji od příslušných orgánů za obdobných podmínek, jaké stanoví § 14 třetí pododstavec zákona o alkoholu.
- 106 Zadruhé mohou povolení k maloobchodnímu prodeji uvedené v § 14 druhém pododstavci zákona o alkoholu získat jen výrobci alkoholických nápojů usazení ve Finsku, a nikoli výrobci usazení v jiných členských státech.
- 107 V důsledku toho požadavek povolení k maloobchodnímu prodeji pro dovoz alkoholických nápojů za účelem jejich maloobchodního prodeje finským spotřebitelům dotčený ve věci v původním řízení nesplňuje první podmínku stanovenou v rozsudku Keck a Mithouard (C-267/91 a C-268/91, EU:C:1993:905, bod 16), takže není nutné přezkoumat, zda se tento požadavek dotýká stejným způsobem, právně i fakticky, uvádění tuzemských i zahraničních výrobků pocházejících z jiných členských států na trh.
- 108 S ohledem na výše uvedené je třeba rozhodnout, že taková právní úprava členského státu, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, podle níž prodejce usazený v jiném členském státě podléhá požadavku povolení k maloobchodnímu prodeji pro dovoz alkoholických nápojů za účelem jejich maloobchodního prodeje spotřebitelům s bydlištěm v prvním členském státě, pokud tento prodejce zajišťuje přepravu těchto nápojů nebo jejich přepravu svěří třetí osobě, je opatřením s účinkem rovnocenným množstevním omezením dovozu ve smyslu článku 34 SFEU.

K existenci odůvodnění ve smyslu článku 36 SFEU

- 109 Článek 36 SFEU stanoví, že články 34 SFEU a 35 SFEU nevylučují zákazy nebo omezení dovozu, vývozu nebo tranzitu odůvodněné veřejnou mravností, veřejným pořádkem, veřejnou bezpečností, ochranou zdraví a života lidí a zvířat, ochranou rostlin, ochranou národního kulturního pokladu, jenž má uměleckou, historickou nebo archeologickou hodnotu, nebo ochranou průmyslového a obchodního vlastnictví. Tyto zákazy nebo omezení však nesmějí sloužit jako prostředky svévolné diskriminace nebo zastřeného omezování obchodu mezi členskými státy.
- 110 Z ustálené judikatury vyplývá, že překážka volného pohybu zboží může být odůvodněna důvody obecného zájmu uvedenými v článku 36 SFEU nebo kategorickými požadavky. V obou případech musí být vnitrostátní opatření způsobilé zaručit uskutečnění sledovaného cíle a nesmí překračovat meze toho, co je nezbytné k jeho dosažení (viz zejména rozsudek Ker-Optika, C-108/09, EU:C:2010:725, bod 57 a citovaná judikatura).
- 111 Finská, švédská a norská vláda zastávají na rozdíl od V. Visnapuu názor, že požadavek povolení k maloobchodnímu prodeji, který se vztahuje na prodejce usazeného v jiném členském státě, pro dovoz alkoholických nápojů za účelem jejich maloobchodního prodeje spotřebitelům s bydlištěm v tuzemsku, pokud tento prodejce zajišťuje přepravu těchto nápojů nebo jejich přepravu svěří třetí osobě, je odůvodněn cílem ochrany zdraví a života lidí uvedeným v článku 36 SFEU. Finská vláda zejména tvrdí, že cílem zákona o alkoholu, jak vyplývá z jeho § 1, je zavedením režimu monopolu a povolení pro maloobchodní prodej usměrnit spotřebu alkoholu tak, aby se předešlo škodlivým účinkům na zdraví osob a společnost způsobeným látkami obsahujícími alkohol.
- 112 Pokud jde konkrétněji o § 14 zákona o alkoholu, z tohoto ustanovení vyplývá, že podle třetího pododstavce tohoto paragrafu může být povolení k maloobchodnímu prodeji vydáno pouze osobě, která splňuje nezbytné podmínky a disponuje požadovanou spolehlivostí, a že podle čtvrtého pododstavce uvedeného paragrafu může být maloobchodní prodej prováděn pouze na prodejním místě schváleném orgány a tam, kde je prodej organizován způsobem umožňujícím účinně vykonávat dohled.
- 113 V této souvislosti finská vláda tvrdí, že zavedený režim povolení k maloobchodnímu prodeji umožňuje kontrolovat, zda maloobchodní prodejci dodržují ustanovení upravující prodej alkoholických nápojů, zejména povinnost omezit prodej jen na dobu od 7 do 21 hodin, zákaz prodeje osobám mladším osmnácti let a zákaz prodeje podnapilým osobám.
- 114 Tato vláda kromě toho tvrdí, že úroveň ochrany veřejného zdraví a veřejného pořádku, kterou si finská politika v oblasti alkoholu stanovila za cíl, nemůže být dosaženo méně omezujícími prostředky než tak, že maloobchodní prodej bude podroben požadavku získání předchozího povolení nebo výlučného práva monopolu. Povolením prodejcům usazeným v jiných členských státech volně prodávat a přepravovat alkoholické nápoje finským rezidentům by totiž vznikl nový kanál distribuce těchto nápojů, který by nepodléhal žádné kontrole ze strany příslušných orgánů.
- 115 Soudní dvůr již konstatoval, že právní úprava, jejímž cílem je usměrnit spotřebu alkoholu tak, aby se předešlo škodlivým účinkům na zdraví osob a společnost způsobeným látkami obsahujícími alkohol, a tak bojovat proti zneužití alkoholu, naplňuje zájmy veřejného zdraví a veřejného pořádku uznané v článku 36 SFEU (rozsudky Ahokainen a Leppik, C-434/04, EU:C:2006:609, bod 28, jakož i Rosengren a další, C-170/04, EU:C:2007:313, bod 40).
- 116 Aby bylo možné zájmy veřejného zdraví a veřejného pořádku odůvodnit takovou překážku, jakou vytváří režim předchozího povolení dotčený v původním řízení, je nicméně nezbytné, aby dotyčné opatření bylo přiměřené cíli, kterého má být dosaženo, a nepředstavovalo prostředek svévolné diskriminace ani zastřeného omezování obchodu mezi členskými státy (rozsudek Ahokainen a Leppik, C-434/04, EU:C:2006:609, bod 29; v tomto smyslu viz rovněž rozsudek Rosengren a další, C-170/04, EU:C:2007:313, body 41 a 43).

- 117 Zaprvé, co se týče přiměřené povahy opatření, jelikož se jedná o výjimku ze zásady volného pohybu zboží, vnitrostátním orgánům přísluší prokázat, že je jejich právní úprava nezbytná k dosažení dovolávaného cíle a že tohoto cíle nelze dosáhnout méně závažnými zákazy nebo omezeními nebo zákazy a omezeními méně zasahujícími obchod uvnitř Společenství (v tomto smyslu viz rozsudky Ahokainen a Leppik, C-434/04, EU:C:2006:609, bod 31, jakož i Rosengren a další, C-170/04, EU:C:2007:313, bod 50 a citovaná judikatura).
- 118 Pokud však vnitrostátní opatření spadá do oblasti veřejného zdraví, musí být zohledněna skutečnost, že zdraví a život člověka zaujímají první místo mezi statky a zájmy chráněnými Smlouvou a že členským státům přísluší rozhodnout o úrovni, na které zamýšlí zajistit ochranu veřejného zdraví, a o způsobu, jímž má být této úrovni dosaženo. Vzhledem k tomu, že v jednotlivých členských státech se tato úroveň může lišit, je jim třeba přiznat prostor pro uvážení (rozsudek Ker-Optika C-108/09, EU:C:2010:725, bod 58 a citovaná judikatura, jakož i v tomto smyslu rozsudek Ahokainen a Leppik, C-434/04, EU:C:2006:609, body 32 a 33).
- 119 V projednávané věci předpokládá přezkum proporcionality a nezbytnosti přijatých opatření analýzu právních a skutkových okolností, jež charakterizují situaci ve Finsku, přičemž předkládající soud má lepší předpoklady k provedení této analýzy než Soudní dvůr. V důsledku toho přísluší předkládajícímu soudu, aby na základě skutkových a právních poznatků, které má k dispozici, ověřil, zda režim předchozího povolení, o který se jedná ve věci v původním řízení, je způsobilý zaručit dosažení cíle ochrany veřejného zdraví a veřejného pořádku a zda by bylo možné tohoto cíle dosáhnout s alespoň takovouto účinností prostřednictvím méně omezujících opatření (v tomto smyslu viz rozsudky Ahokainen a Leppik, C-434/04, EU:C:2006:609, body 37 a 38, jakož i citovaná judikatura, a Rosengren a další, C-170/04, EU:C:2007:313, bod 55).
- 120 V této souvislosti je třeba poukázat zejména na to, že § 14 čtvrtý pododstavec zákona o alkoholu stanoví povinnost uskutečňovat maloobchodní prodej na schváleném prodejním místě. Jak na jednání potvrdila finská vláda, tato povinnost zakazuje osobám, které mají povolení podle § 14 prvního nebo druhého pododstavce zákona o alkoholu, uskutečňovat prodej alkoholických nápojů na dálku, pokud zajišťují přepravu těchto nápojů nebo jejich přepravu svěří třetí osobě.
- 121 Ačkoli je společnost Alko podle § 13 druhého pododstavce zákona o alkoholu v zásadě rovněž povinna uskutečňovat maloobchodní prodej na schváleném prodejním místě, z § 13 třetího pododstavce tohoto zákona nicméně vyplývá, že společnost Alko může uskutečňovat maloobchodní prodej alkoholických nápojů tak, že je zašle zákazníkovi nebo kupujícímu v souladu s ustanoveními stanovenými v dekretu. Finská vláda, která byla na toto téma na jednání dotazována, potvrdila, že v některých případech může společnost Alko skutečně provádět zásilkový prodej alkoholických nápojů.
- 122 Za těchto okolností přísluší předkládajícímu soudu, aby zejména ověřil, zda lze cíle, kterým je umožnit příslušným orgánům kontrolovat dodržování ustanovení upravujících prodej alkoholických nápojů, jako je povinnost omezit prodej jen na dobu od 7 do 21 hodin, zákaz prodeje osobám mladším osmnácti let a zákaz prodeje podnapilým osobám, dosáhnout s alespoň takovou účinností režimem povolení, který by nevyžadoval, aby maloobchodní prodej alkoholických nápojů mohl být uskutečňován pouze na prodejním místě schváleném orgány.
- 123 Zadruhé, aby zájmy veřejného zdraví a veřejného pořádku mohly odůvodnit takové opatření s účinkem rovnocenným množstevním omezením dovozu ve smyslu článku 34 SFEU, jako je požadavek povolení k maloobchodnímu prodeji, o který se jedná ve věci v původním řízení, je dále nezbytné, aby tento požadavek povolení nebyl prostředkem svévolné diskriminace nebo zastřeného omezování obchodu mezi členskými státy, jak požaduje článek 36 SFEU (v tomto smyslu viz rozsudky Ahokainen a Leppik, C-434/04, EU:C:2006:609, bod 29, jakož i Rosengren a další, C-170/04, EU:C:2007:313, bod 41).

- 124 V této souvislosti, pokud jde o režim povolování maloobchodního prodeje stanovený v § 14 prvním pododstavci zákona o alkoholu, který se vztahuje na alkoholické nápoje, které byly vyrobeny kvašením (fermentací) a obsahují nejvýše 4,7 % objemových ethanolu, žádná okolnost, kterou má Soudní dvůr k dispozici, neumožňuje dojít k závěru, že důvody veřejného zdraví a veřejného pořádku dovolávané finskými orgány byly zneužity v rozporu s jejich účelem a použity způsobem zakládajícím diskriminaci zboží z jiných členských států nebo nepřímou ochranu některých tuzemských výrobků (v tomto smyslu viz rozsudky *Ahokainen a Leppik*, C-434/04, EU:C:2006:609, bod 30, jakož i *Rosengren a další*, C-170/04, EU:C:2007:313, bod 42).
- 125 Pokud jde o režim povolování maloobchodního prodeje stanovený v § 14 druhém pododstavci zákona o alkoholu, který umožňuje výrobcům alkoholických nápojů prodávat své vlastní výrobky za podmínky, že tyto nápoje byly vyrobeny kvašením (fermentací) a obsahují nejvýše 13 % objemových ethanolu, Soudní dvůr již uvedl, že tento režim se vztahuje jen na výrobce usazené ve Finsku, a nikoli na výrobce usazené v jiných členských státech.
- 126 Toto ustanovení by tím, že tuto výjimku poskytuje jen výrobcům usazeným ve Finsku, mohlo mít za účinek ochranu tuzemské výroby alkoholických nápojů vyráběných kvašením (fermentací) a obsahujících nejvýše 13 % objemových ethanolu. Existence takového účinku nicméně nestačí pro prokázání, že důvody veřejného zdraví a veřejného pořádku dovolávané finskými orgány byly zneužity v rozporu s jejich účelem a použity způsobem zakládajícím diskriminaci zboží z jiných členských států nebo nepřímou ochranu některých tuzemských výrobků ve smyslu článku 36 SFEU a výše citované judikatury.
- 127 Finská vláda, která byla na toto téma na jednání dotazována, upřesnila, že tento režim povolování sleduje kromě již uvedených důvodů veřejného zdraví a veřejného pořádku cíl podpory cestovního ruchu v rozsahu, v němž může umožnit omezenému počtu výrobců alkoholických nápojů usazených ve Finsku, používajících tradiční a řemeslné metody, prodávat svoji produkci v samotném místě výroby. Tato vláda uvedla jako příklad některá vína z bobulového ovoce, která jsou vyráběna na statcích nacházejících se na finském území a která si mohou spotřebitelé koupit na samotném místě výroby. Uvedená vláda dodala, že není v její pravomoci povolit výrobcům alkoholických nápojů usazeným v jiných členských státech prodej jejich výrobků v samotném místě výroby, které se z logiky věci nachází mimo finské území.
- 128 Přísluší předkládajícímu soudu, aby na základě všech relevantních skutkových či právních okolností, a zejména na základě omezené, tradiční a řemeslné povahy vnitrostátní výroby, která má z této výjimky prospěch a kterou ve svém vyjádření předloženém Soudnímu dvoru uvádí finská vláda, posoudil, zda důvody veřejného zdraví a veřejného pořádku dovolávané finskými orgány byly zneužity v rozporu s jejich účelem a použity způsobem zakládajícím diskriminaci zboží z jiných členských států nebo nepřímou ochranu některých tuzemských výrobků ve smyslu článku 36 SFEU.
- 129 S ohledem na všechny výše uvedené úvahy je třeba na pátou až osmou otázku odpovědět, že články 34 SFEU a 36 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání takové právní úpravě členského státu, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, podle níž prodejce usazený v jiném členském státě podléhá požadavku povolení k maloobchodnímu prodeji pro dovoz alkoholických nápojů za účelem jejich maloobchodního prodeje spotřebitelům s bydlištěm v prvním členském státě, pokud tento prodejce zajišťuje přepravu těchto nápojů nebo jejich přepravu svěří třetí osobě, je-li tato právní úprava způsobilá zaručit uskutečnění sledovaného cíle, v projednávané věci ochranu veřejného zdraví a veřejného pořádku, tohoto cíle nelze dosáhnout s alespoň takovouto účinností prostřednictvím méně omezujících opatření a tato právní úprava nepředstavuje prostředek svévolné diskriminace nebo zastřeného omezování obchodu mezi členskými státy, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

K nákladům řízení

¹³⁰ Vzhledem k tomu, že řízení má, pokud jde o účastníky původního řízení, povahu incidenčního řízení ve vztahu ke sporu probíhajícímu před předkládajícím soudem, je k rozhodnutí o nákladech řízení příslušný uvedený soud. Výdaje vzniklé předložením jiných vyjádření Soudnímu dvoru než vyjádření uvedených účastníků řízení se nenahrazují.

Z těchto důvodů Soudní dvůr (pátý senát) rozhodl takto:

- 1) Článek 110 SFEU, jakož i čl. 1 odst. 1 a články 7 a 15 směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/62/ES ze dne 20. prosince 1994 o obalech a obalových odpadech musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání takové právní úpravě členského státu, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, která zavádí spotřební daň z některých nápojových obalů, avšak v případě zapojení těchto obalů do účinného systému zpětného odběru stanoví osvobození od daně.
- 2) Články 34 SFEU a 36 SFEU musí být vykládány v tom smyslu, že nebrání takové právní úpravě členského státu, jako je právní úprava dotčená ve věci v původním řízení, podle níž prodejce usazený v jiném členském státě podléhá požadavku povolení k maloobchodnímu prodeji pro dovoz alkoholických nápojů za účelem jejich maloobchodního prodeje spotřebitelům s bydlištěm v prvním členském státě, pokud tento prodejce zajišťuje přepravu těchto nápojů nebo jejich přepravu svěří třetí osobě, je-li tato právní úprava způsobilá zaručit uskutečnění sledovaného cíle, v projednávané věci ochranu veřejného zdraví a veřejného pořádku, tohoto cíle nelze dosáhnout s alespoň takovouto účinností prostřednictvím méně omezujících opatření a tato právní úprava nepředstavuje prostředek svévolné diskriminace nebo zastřeného omezování obchodu mezi členskými státy, což přísluší ověřit předkládajícímu soudu.

Podpisy.